

ARXIU / EFE

Castells d'una altra galàxia

Diuenge vinent a les deu del matí el món casteller restarà pendent del que passi a la plaça de toros de Tarragona, on es disputarà el concurs més apassionant des del 1902, quan va començar la competició casteller. Les colles vallenques i la dels Castellers de Vilafranca han vençut a les últimes edicions.

El Concurs de Tarragona del 2000, el que fa trenta-dos des que es va disputar l'any 1902, a Barcelona, una primera prova d'aquestes característiques, és el que es presenta més apassionant, encara que, aparentment, només tres colles puguin aspirar a la victòria. S'han anunciat castells de somni, i és probable que s'hi tornin a veure intents de castells de deu pisos, cosa que fa dos anys que no passa. Divuit colles pugnen en un certamen que valora més un castell superior carregat que no pas un d'immediatament inferior descarregat.

La colla guanyadora s'embutxarà 1.300.000 pessetes, i l'última, un quart de milió. En total, el Patronat Municipal de Castells repartirà en premis 9.100.000 pessetes. El concurs del 2000, que es farà diumenge, tindrà tres màxims aspirants: només la Colla Vella dels Xiquets de Valls, la Colla Joves Xiquets de Valls i els Castellers de Vilafranca tenen serioses opcions d'emportar-se'n el premi gros. De fet, aquestes tres colles són les que han guanyat tots els concursos disputats des del 1980, quan comencen a fer-se'n de forma ininterrompuda cada dos anys a Tarragona. Els dos últims va ser Vilafranca que va arrabassar-los de forma brillant, tot i que les colles de Valls no li van donar gens de peixet. Fa dos anys els homes de Francesc Moreno "Melilla" van guanyar després d'un impressionant duel amb la Vella de Valls, que dirigia el recordat Rafael Banderas.

Aquests darrers vint anys la Vella de Valls i la Joves de Valls han guanyat el Concurs en quatre ocasions cadascuna, i els Castellers de Vilafranca, que en tota la seva trajectòria només havien guanyat el 1972, han fet seus els dos últims certàmens.

El Concurs promet i molt. El tres de deu amb folre i manilles, que han preparat els Castellers de Vilafranca i la Vella de Valls, és la construcció més mastodòntica que s'hi podria veure, i que mai no s'ha vist fora de Vilafranca del Penedès i de Terrassa. També s'hi

esperen intents de dos castells que encara no han perdut el qualificatiu de mítics, com el quatre de nou i la torre de vuit. La Joves de Valls sembla que podria completar la primera construcció, i la segona, un castell del qual no hi ha constància que s'hagi completat mai, podria ser cosa dels Castellers de Vilafranca i de la Vella de Valls. La Vella va sorprendre tothom el dia 23 de setembre descarregant al seu local d'assaig la torre de set neta, una prova excel·lent amb vista a un hipotètic intent de torre de vuit.

El gran castell del Concurs, si es donen les circumstàncies favorables, podria ser el tres de nou, una construcció de la qual no hi ha constància fefaent que s'hagi aconseguit mai. Els historiadors i investigadors castellers no es posen d'acord sobre si es va arribar a aconseguir el segle passat. La Joves de Valls fa mesos que proven aquest castell estratosfèric, un somni de carn i ossos. Si s'aconseguís, seria la campanada més sonada de la segona època d'or de la bicentenària tradició castellera.

La Vella, que podria descartar de tirar el tres de vuit aixecat per sota per la poca puntuació que s'ha atorgat a aquest castell en majúscules, també amaga al sarró construccions que els Castellers de Vilafranca posen, igualment, a punt: el cinc de nou amb folre, el pilar de vuit amb folre i manilles i la torre de nou amb folre i manilles. Ara, els vilafranquins són els únics que han descarregat un castell que pot resultar desequilibrador: el quatre de nou amb folre i amb l'agulla al mig. En definitiva, que el Concurs de diumenge es presenta amb castells d'una altra galàxia.

Sembla, tanmateix, que no tots els castells de nou pisos que es veuran al Concurs seran obra de les colles vallenques i dels de Cal Figarot, de Vilafranca. Les dues principals colles de la ciutat de Tarragona, després de les decebedores actuacions de Santa Tecla i Sant Magí, aniran al tot per tot amb la idea de recuperar, en aquest Concurs, una posició entre l'elit castellera. Els Castellers de

A la pàgina anterior, tres de deu amb folre i manilles dels Castellers de Vilafranca. Al costat, quatre de vuit fet per la Joves dels Xiquets de Valls. Aquestes dues colles, juntament amb la Vella de Valls, són les que tenen més opcions d'alçar-se amb el premi del Concurs.

L'ordre d'actuació del XVIII concurs

Segons el sorteig fet el dia 9 de setembre al Patronat Municipal de Castells de Tarragona, l'ordre d'actuació del XVIII Concurs de Castells serà el següent:

GRUP A. Colles que han descarregat, entre l'1 de gener de 1999 i el 4 de setembre de 2000, el tres de vuit o castells superiors.

- 1rs Xiquets de Tarragona.
- 2ns Joves Xiquets de Valls.
- 3rs Castellers de Barcelona.
- 4ts Castellers de Vilafranca.
- 5ns Capgrossos de Mataró.
- 6ns Jove Xiquets de Tarragona.
- 7ns Castellers de Terrassa.
- 8ns Colla Vella Xiquets de Valls.

En aquest grup les actuacions seran individuals a cada ronda, amb la condició que intentin castells superiors al tres de vuit.

GRUP B. Colles de nivell inferior convidades.

- Xicots de Vilafranca.
- Castellers de Sants.
- Colla Nova del Vendrell.
- Ganxets de Reus.
- Castellers de Lleida.
- Sagals d'Osona.
- Castellers de Sant Cugat.
- Colla Castellera de Figueres.
- Colla Castellera de Sant Pere i Sant Pau.
- Xiquets del Serrallo.

En aquest grup l'actuació serà conjunta a cada ronda, llevat de si intenten un castell superior al tres de vuit.

Puntuacions dels castells

Núm.	Castell	Descarregat	Carregat
1	Quatre de set	980	800
2	Tres de set	1.200	1.000
3	Quatre de set amb l'agulla	1.440	1.220
4	Cinc de set	1.700	1.460
5	Tres de set aixecat per sota	1.980	1.720
6	Dos de set	2.280	2.000
7	Nou de set	2.600	2.300
8	Quatre de vuit	2.940	2.620
9	Pilar de sis	3.680	2.960
10	Tres de vuit	3.680	3.320
11	Dos de vuit amb folre	4.080	3.700
12	Pilar de set amb folre	4.500	4.100
13	Cinc de vuit	4.940	4.520
14	Quatre de vuit amb l'agulla	5.400	4.960
15	Quatre de nou amb folre	5.880	5.420
16	Tres de nou amb folre	6.380	5.900
17	Tres de vuit aixecat per sota	6.900	6.400
18	Nou de vuit	7.440	6.920
19	Dos de nou amb folre i manilles	8.000	7.460
20	Pilar de vuit amb folre i manilles	8.580	8.020
21	Cinc de nou amb folre	9.180	8.600
22	Quatre de nou amb folre i l'agulla	9.800	9.200
23	Dos de vuit	10.440	9.820
24	Pilar de set	11.100	10.460
25	Quatre de nou	11.780	11.120
26	Tres de nou	12.480	11.800
27	Quatre de deu amb folre i manilles	13.200	12.500
28	Tres de deu amb folre i manilles	13.940	13.220
29	Cinc de nou	17.700	13.960
30	Dos de nou amb folre	15.480	14.720
31	Quatre de deu amb folre	16.280	15.500
32	Tres de deu amb folre	17.100	16.300

Barcelona també volen tornar a ser colla de nou, per molt que no és gaire probable que tirin castells d'aquesta envergadura al Concurs. Els barcelonins volen treure's el mal gust de boca que els va deixar l'actuació del dia de la Mercè.

rregar només una torre de set, l'any passat, i enguany les perspectives no han millorat. A més a més, són l'única colla que ha guanyat el Concurs i que també hi ha quedat classificada en últim lloc. Tenint en compte la importància dels Nens en el món

Les absències. A diferència de fa dos anys, al Concurs d'enguany, no hi participaran els Marrecs de Salt, la Colla Jove de Castellers de Sitges, els Nens del Vendrell, els Castellers de Cornellà ni els Xiquets de Reus. La més destacada d'aquestes absències és la dels Nens dels Vendrell, que no hi serà per primera vegada. Aquesta colla mítica, que ha contribuït decisivament, durant el segle XX, a reinventar els castells folrats amb el pilar de set i torre de vuit, i que va ser un referent durant els anys seixanta i setanta, no ha pogut seguir el tren de les colles actualment punteres. Especialment aquests últims anys, ha fet una davallada notable. Els Nens han passat de dominar, el 1997, el dos de set i assolir el quatre de vuit a desca-

casteller, els Patronat Municipal de Castells de Tarragona va adreçar-los una invitació per a assistir-hi, tot i no tenir el nivell del tres de vuit, que els de la camisa vermella van declinar. Segons que ha declarat a EL TEMPS Miquel Castells, portaveu de la colla, les juntes directiva i tècnica dels Nens han considerat que el moment que passen no els permet d'anar a Tarragona amb prou garanties de fer-hi un paper d'acord amb la història d'aquesta agrupació. Castells entén que anar-hi podria arribar a ser contraproductiu, oimés tenint en compte que l'any que ve celebraran el setanta-cinquè aniversari.

Es evident que, entre aquestes absències també es fa notar la dels Xiquets de Reus. Els de la camisa de color avellana van assolir l'any 96 els nou pisos, però el 1997 només van fer tres torres de vuit folrades, el 1998 una de sola, el 1999 no van passar del quatre de vuit i enguany figuren entre les colles de set. Els Xiquets de Reus no aniran al Concurs per decisió pròpia, possiblement per aquest retrocés. La decisió, la van prendre en assemblea, tot i haver-hi estat convidats per l'organització del Concurs.

D'una altra banda, ja no és notícia l'absència dels Minyons de Terrassa, una colla que es declara contrària a participar-hi al·legant que aquest tipus de concursos no

Seguir en directe el concurs

Com és habitual en les grans diades, el XVIII Concurs de Castells de Tarragona també es podrà seguir en directe. Aquestes són les principals emissores de ràdio que el transmetran íntegrament a partir, aproximadament, de les deu del matí fins al final. A la retransmissió íntegra, s'hi afegirà per primera vegada l'emissora pública Catalunya Cultura, de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió.

- Ràdio Vilafranca, 90.2 FM, i des de la plaça de toros en una freqüència encara per determinar.
- SER Penedès, 92.6 FM.
- SER Tarragona, 96.2 FM, i mitjançant Ràdio Móra d'ebre i Ràdio Reus 1026 OM.
- Ràdio Valls (RAC) 103.2 FM.

- Ona Valls (COM) 107.6 FM.
- Tarragona Ràdio, 102.7 FM.
- Catalunya Cultura, freqüències territorials.

La televisió n'oferirà reportatges amplis en diferit, alguna transmissió íntegra diferida o hi farà connexions puntuals. Heus-ne ací les emissores:

- Canal 33.
- Vilafranca TV.
- Tarracovisió.
- TV Reus.

El Concurs també es podrà seguir en directe per Internet a l'adreça www.tinet.org/concurs2000.

L'ou o la gallina en els castells

Al nostre país l'interès dels mitjans d'informació pel fet casteller ha coincidit amb l'esclat qualitatiu i quantitatiu del fenomen. Ara, no hi ha unanimitat a l'hora d'establir si han estat els mitjans que han propiciat aquest esclat, o si els mitjans s'han fet ressò, com els pertoca, d'un esdeveniment d'interès general. Com gairebé sempre, la resposta més lògica deu ser intermèdia, és a dir: tu fes bons castells que jo ja ho explicaré; i si ho explico, la transcendència que tindran t'afavorirà amb més actuacions, més públic i més gent interessada a ser casteller. El paper dels mitjans, doncs, sembla preponderant, però no oblidem que a l'origen de tot hi ha els castells. Joan Borràs, cronista de la Cadena SER; Santi Terraza (Vidal), d'*El País*; Ramon Francàs, de *La Vanguardia*; Josep Antoni Falcato, d'*El Periódico de Catalunya* i, Eloi Roca, de Catalunya Ràdio, hi diuen la seva.

—Els castells serien on són sense el boom informatiu que han tingut?

S. TERRAZA. La televisió sobretot ha estat un dels factors que n'han condicionat directament i decisivament, durant una part dels anys 90, l'embranchada: noves colles, incorporació de nous castellers, etc., però no pas l'únic.

J. BORRÀS. En principi sí. Es cert que els mitjans hi han ajudat (molta gent ha entrat a les colles després de veure actuacions per televisió). Però, a les comarques de l'àrea de Tarragona, i per extensió les comarques tradicionalment castelleres, la gent ja coneixia els castells de veure'n a les places. Aquí, els mitjans no hi han fet tant d'efecte.

R. FRANCÀS. Sí que hi serien, però no hi hauria tantes co-

lles. Sense anar més lluny, a Mallorca, els Al·lots de Llevant (Manacor), van començar a fer-ne amb el llibre del Xavier Brotons, *Castells i castellers*, i amb vídeos de les transmissions ofertes per Televisió de Catalunya. A les zones no tradicionals, doncs, els mitjans hi han tingut més impacte i segurament que han contribuït a fer que a tot arreu les colles tinguessin més efectius.

J. A. FALCATO. El s. XIX la informació castellerera era molt circumscrita a la premsa local. Crec, doncs, que ara, la TV sí que ha influït en el nombre de colles que hi ha. En la qualitat dels castells, no. Les colles grans hi haurien arribat igualment.

E. ROCA. Crec que sí. Els mitjans no fan els castells. És veritat, tanmateix, que sí que han influït en el nombre i en el volum de les colles, però no tant com s'ha dit.

—Es clar que, si volem, la pregunta es pot plantejar a la inversa: el boom mediàtic és conseqüència del boom casteller?

S. TERRAZA. Certament, si els castells no fessin espectacle no obtindrien pas la mateixa atenció dels mitjans. També és cert que els responsables de la TV es van sorprendre dels resultats d'audiència aconseguits amb les transmissions.

J. BORRÀS. Sí, sí, això sí. Però, tot hi ajuda...

R. FRANCÀS. Han coincidit. El punt de partida del boom mediàtic van ser els jocs olímpics de Barcelona. Tot el món hi va veure castells, a la inauguració, i a tot arreu se'n va parlar. Ens en vam sorprendre nosaltres mateixos i tot.

J. A. FALCATO. Sí. Crec que si els castells no tinguessin la qualitat que tenen, els mitjans no els seguirien tant.

E. ROCA. Totalment d'acord. J. A.

van en sintonia amb el "fet casteller". Tampoc no ho és, notícia, l'absència dels Bordegassos de Vilanova. Aquesta colla, tot i l'evolució espectacular que ha fet aquests darrers anys, que l'ha plantada entre les colles de nou i que l'ha feta créixer en nombre d'efectius, també ha dit que no al Concurs. A l'assemblea d'enguany, que havia de decidir l'anada a Tarragona, la majoria dels membres —dues terceres parts, aproximadament— hi van votar contra brandant principalment dues raons: que el Concurs és excessivament llarg, especialment per a la canalla, i que els castells no es poden puntuar.

Les novetats. Diumenge hi haurà a Tarragona cinc colles que no hi van anar el 98: els Xicots de Vilafranca, la Colla Nova del Vendrell, els Sagals d'Osona, els Cas-

tellers de Sant Cugat i la Colla Castellerera de Figueres. Es tracta de colles que han fet una evolució positiva aquests últims temps, o bé que mantenen una posició destacada en el nivell que ocupen, en aquest cas el de vuit, set i set i mig. En aquest sentit, els Xicots de Vilafranca han consolidat en un parell de temporades el quatre de vuit i el dos de set; la Nova del Vendrell ha pogut reeditar enguany el dos de set; els Sagals s'han consolidat com a colla de set; Sant Cugat també, tot i no haver bastit encara aquest 2000 el tres de set per sota; finalment, la colla figuerenca ha sorprès enguany amb un incipient i esperançador pilar de sis, una construcció fora de l'abast de les colles de set.

**Josep Mirall
Ramon Francàs**

Pilar de vuit aixecat per la colla de Vilafranca. La instantània és de la diada de Sant Fèlix de l'any passat.

ARXIU / CARLES CASTRO